

עיתון זגלמביה זאגלעמביער צייטונג

גיליון מס' 43 תשרי תשע"ט - ספטמבר 2018
Zagłębie (Zaglembie) Newsletter September 2018

ארגון עולמי של יוצאי זגלמביה
Zagłębie World Organization
www.zaglembie.org
admin@zaglembie.org

מסע הזכרון מ"אומשלאגפלאצ" לתחנת הרכבת בסוסנוביץ

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa Gornicza
Zawiercie
Czeladź
Sławków
Wolbrom
Chrzanów
Dańdówka
Gołonóg
Grodziec
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Kromołów
Łagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Olkusz
Oświęcim
Piaski
Porąbka
Siewierz
Strzemieszyce
Trzebinia
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice

חברי יוצאי קהילות זגלמביה בישראל וברחבי העולם.

ביום שישי 27.7.2018 התחלנו במסע בן שבעה ימים לערי זגלמביה שבפולין.

ראשיתו של המסע בקרקוב המשכו באושוויץ בירקנאו וסופו בערי זגלמביה השונות כאשר

חלק מחברי המשלחת קינחו כהדרן בורשה.

המשלחת שמנתה כ-230 איש מאוסטרליה, ארה"ב, גרמניה, ישראל, נורבגיה, צרפת, קנדה ושבדיה כללה 5 בני דור ראשון וכ-15 בני דור שלישי. היו בה משפחות בני 3 דורות, משפחות בני 2 דורות וגם בני דור שני ללא משפחותיהם.

הפעילות של המשלחת אשר כללה הרצאות, מופעי תרבות, טקסי אזכרה וחיפוש שורשים הגיעה לשיאה במצעדי זכרון ביום ד' 1.8.2018 וביום ה' 2.8.2018 מנקודת השילוח (אומשלאגפלאצ) בסוסנוביץ', ובנדן (כיכר הגטו) מהן הלכו בני משפחותינו לתחנת הרכבת שם הועמסו על קרונות בקר לבירקנאו.

ההישג הגדול של המשלחת היה האינטרקציה בין חבריה לבין עצמם, מציאת בני משפחה, סיפורים משותפים ומעל הכל היכרות בין פרטים שונים בתוך המשלחת כפי שכתבה לי נעמי אלטהולץ (סטבסקי) "באנו כזרים ועזבנו עם משפחה חדשה".

תכנון המסע וביצועו דרשו אמצעים ומאמצים רבים, שעות עבודה ארוכות, חיכוכים וויכוחים, הסכמות, התאמת לוחות זמנים, תיאומים בפולין ועוד ועוד. על כל אלה ניצחה בשקידה, בחריצות, במיומנות ובמסירות אין קץ, רינה כהן, שהסתייעה

רבות במנחם רוזנפוט מניו יורק, על ידם עזרו חברי הוועד של הארגון אלדר דפנה, בבס רחל, דקל חיים, יהלומי רפי, וישביץ שמשון, ועל כך נתונה תודתי להם מקרב לב.

לא יכולנו להביא להצלחתו של מסע זה ללא עזרתם הברוכה של חברינו בפולין: בירגיר מרצ'ין בזבירצ'ה, יעקובנקו קרולינה ופיוטר בבנדין, גליביצה וערים נוספות, נמיסלו אלכסנדרה, קמפרה מוניקה בסוסנוביץ ואדם שידלובסקי בבנדין, סוסנוביץ, סלבקוב ועוד.

רוצה אני לציין את שיתוף הפעולה עם הרשויות המקומיות בבנדין, זבירצ'ה, סוסנוביץ, סלבקוב וצ'לדג' אשר הקצו משאבים לעריכת הטקסים ואירועי התרבות בעריהם, סיפקו שירותי אבטחה וביטחון ונטלו חלק באירועים עצמם. לא אוכל שלא לציין את פעולתו של אדם שידלובסקי להנצחת שמו של מנחם ליאור ז"ל על קיר הבית בו נולד. לטקס זה הגיעו במיוחד אלמנתו הנקה ובתו יעל, חתנו ונכדו. יהי זכרו ברוך.

מסע זה לציין 75 שנה לחיסול הגטאות בסוסנוביץ ובנדן הינו נקודת מפנה ביחסים שבין יהודי זגלמביה בעולם, לבין אלה אשר בישראל. חושבני, שהקשר שנוצר הינו תחילתו של שיתוף פעולה בין כל חלקי יהדות זגלמביה לעתיד לבוא. אנחנו בארגון נמשיך בעשייה זו אשר תגביר את הנצחת קהילתנו שחרבו בעידן הנורא ההוא.

שנה טובה לנו ולצמח ישראל
דב פניני,

יו"ר ארגון קהילות זגלמביה

סיכום מסע רותי רחמימוב

דבר שלישי יש לי מחשבות חדשות ומורכבות על הפולנים של פעם ושל עכשיו.

אני רוצה להודות מאוד ויש לי אין סוף הערכה לכל צוות הנהלת אירגון יוצאי זגלמביה על המאמץ הרב והאירגון המדהים והמגוון של המסע הזה.

ותודה לדורון המדריך שלנו על הדרכה מלאת מידע ורגש. מקדישה לסבתא וסבא שלי שלי פייגל ואברהם מירובסקי שלאורם ובדרכם חונכתי שגלקחו מגטו בנג'ין ונרצחו באושוויץ.

רותי רחמימוב

פחדתי מאוד לנסוע לפולין וכעת כשהגענו הביתה אחרי המסע המדהים לזגלמביה אני רוצה לסכם את החוויה הריגשית שלי היום.

ראשית והכי חשוב בתחושה שלי, זה היה מסע של אהבה והתחברות בין כל כך הרבה אנשים זרים מכל העולם שידעו שהם משפחה אחת גדולה, בני דודים שלישיים, רביעיים חמישיים שמצאו אחד את השני אחרי שנים רבות. הלב של כולם התפוצץ מהתרגשות.

דבר שני פולין הפכה אצלי ממילים מפחידות, ענקיות ושחורות שלא יכולתי להכיל כמו בנג'ין, קמיונקה, דולג, סוסנוביץ, אולקוש, וכדומה למקומות ואתרים על פני האדמה. מקומות רגילים שנעשו בהם דברים נוראים.

חברים יקרים,

האבודה של יהדות זגלמביה. זה חשוב להרבה ציבורים בעולם: קהילות זגלמביה בעולם שאתם מייצגים, יהודים ולא יהודים בעלי רצון טוב ברחבי העולם, ותושבים פולניים בני כל הגילים. עכשיו זה הזמן שלנו לעשות יותר לכיבוד הזכרונות היקרים של משפחותיכם והתרבות היהודית שהתקיימה במחוז זה. יחד נוכל להשיג מטרה חיונית ואצילה זו.

אם אתם מאמינים, שהעבודה שאנו עושים "בברמה צוקרמנה" חשובה לכם, מבקשים אנו בענווה וצניעות סיוע. ביקורכם בזגלמביה הזין וחדש כוחנו. עבודתנו המתמשכת אפשרית אך ורק בעזרת תמיכתכם.

תמיכה ב"ברמה צוקרמנה" בכתובת:

[/http://www.bramacukermana.com/new/friends](http://www.bramacukermana.com/new/friends)

תודה רבה, שוב, בתקווה לראותכם שנית בהקדם.

אגודת ברמה צוקרמנה

קרולינה, פיוטה, אנדז'י, גרשגוז' ואלכסנדרה.

עכשיו כאשר כולכם שבתם הביתה בשלום, אנו מבקשים להביע תודתנו העמוקה והערכתנו לכל אלה שהשתתפו ולקחו חלק בביקור הזיכרון המשמעותי והבלתי נשכח בזגלמביה.

אנו תקווה, שביקור זה יישאר בזיכרוכם וזיכרון משפחותיכם זמן רב, ושמצאתם את שחיפשתם בארץ אבותיכם. אנו, ב"ברמה צוקרמנה" ראינו כבוד גדול להיות לכם לעזר בחיפושכם הפרטניים והקבוצתיים. בילינו אתכם זמן משמעותי באמת, הן בסיוע והן בשיתוף בו זמנית.

תודות מיוחדות לרינה כהן, שמשון ישיבין, מנחם רוזנזפט, דפנה אלדה, דב פניני, רפי יהלומי, רחל בבס, הנרי לוסטיגר-טלה, ג'פרי צימבלר וחברים אחרים, רבים מכדי לציין כאן, אשר מסירותם והתלהבותם הפכה מסע זה למוצלח כל כך.

תודה לכם, כל חברינו הוותיקים והחדשים, על המחויבות והנחישות הרבה שהפגנתם כלפי ההיסטוריה היהודית של מחוז זגלמביה. תודה על השיתוף בסיפורים המרגשים של משפחותיכם, הצחוקים והבכי, העידוד, האמונה, ההשראה ולא פחות, התמיכה וההבנה של העבודה המתגרת של שמירת הזיכרונות בזגלמביה.

שליחותנו היחידה והממוקדת, היא להנציח את ההיסטוריה

ציור קיר בברמה צוקרמנה

Dear Zaglembie friend,

When Dov asked if I wanted to write sth for the paper I immediately said yes without thinking twice.

The main reason was because I wanted everyone to know what a memorable trip to Poland we had.

To all of the people who were involved in organizing it, I want to say: Toda toda toda !!!!!

Everything was perfectly organized and well prepared in advance and it was done not just Stamm but with so much neshama that it's impossible to describe here.

We came as strangers and left with a new family.

It was a trip we (my husband - Andre Altholz) and I will never forget.

Our heads are still spinning with everything we heard and saw and it will take months or more to digest everything. It was a bitter-sweet experience.

Now let me tell you in short who we are.: My father Moniek Stawski who was born in Czeladz was a "PROUD Zaglembie".

Many times did he take part at the yearly memorial ceremony in Modein until he passed away in October 2013. It was such an important event for him, unfortunately I didn't understand why. Now I do.

Everything he had told me throughout the years about his childhood, that was cut much too short and much too early, and about his days in Czeladz, Bendzin and Sosnowitz - it was always somehow abstract but now, walking on the same streets he has walked, all suddenly became very real.

After Moniek Stawski returned to Czeladz many years after the war, he went to the Jewish cemetery to visit the grave of his beloved mother/my grandmother and found it to be in such bad shape that he decided to fix and repair it as good as he could. This was in 1986.

After that he would travel to Czeladz and visit the cemetery every year, often with his dear friend Mr Awraham Green whom he was very fond of.

And because of this reason, knowing that the cemetery was so important for my dear father, my husband Andre Altholz (who was like a son to Moniek) and myself decided to go to Poland and also to visit the cemetery. Although the cemetery is in a very good condition compared to other Jewish cemeteries in the region, there is still lots of work to be done. We are committed to continue the good work that Moniek Stawski has done and look up to him as an example.

חברי זגלמביה היקרים,

כשדב שאל אם אני רוצה לכתוב משהו לעיתון עניתי בלא לחשוב פעמיים כן.

הסיבה העיקרית הייתה שכל אחד יידע איזה מסע בלתי נשכח היה לנו בפולין.

לכל האנשים המעורבים בתכנון מסע זה אני רוצה לומר: תודה, תודה ותודה!!!

המסע היה מאורגן להפליא ומוכן מראש. הושקעה בו הרבה נשמה שלא ניתן לתאר.

הגענו כזרים וחזרנו עם משפחה חדשה.

היה זה מסע שאנו (בעלי אנדרה אלטהולץ ואני) לא נשכח לעולם.

ראשינו עדיין מסוחררים מכל מה שראינו ושמענו. ייקח לנו זמן רב לעכל הכל. זה ניסיון מר-מתוק.

עכשיו אני יכולה לומר לכם מי אנחנו:

אבי מוניק סטבסקי אשר נולד בצ'לדג' היה "זגלמבאי גאה".

פעמים רבות השתתף בטקס יום השואה במודיעין עד שנפטר באוקטובר 2013. היה זה אירוע חשוב מאוד עבורו ואני לא הבנתי מדוע. עכשיו אני מבינה. כל הדברים שסיפר לי במשך השנים על ילדותו שנפסקה באחת ומוקדם מדי, ועל ימי בצ'לדג', בנדן וסוסנוביץ' היו מופשטים אבל עכשיו כשהלכתי באותם רחובות שהוא הלך הפכו פתאום לריאליים.

בחזרתו לצ'לדג', שנים רבות אחרי המלחמה נכנס מוניק סטבסקי לבית העלמין היהודי לבקר את קבר אמו האהובה - סבתי, ומצאו במצב כה רע שהחליט לשפצו ככל שיוכל. לאחר מכן נסע לצ'לדג' לבקר בבית העלמין ולעתים קרובות עם חברו הקרוב אברהם גרין אותו אהב מאוד.

ומסיבה זו, בידיעה שבית העלמין היה כל כך חשוב לאבי היקה, החלטנו בעלי אנדרה (שהיה כמו בן לאבי מוניק) ואנוכי לנסוע לפולין ולבקר באותו בית עלמין.

למרות שבית העלמין נמצא במצב טוב מאוד בהשוואה לבתי העלמין היהודיים האחרים באזור, יש עדיין הרבה עבודה לעשות. אנחנו מחליטים להמשיך בעבודה הטובה שעשה מוניק סטבסקי ולראות בו דוגמה. ועתה, אחרי שהיינו במסע בלתי נשכח זה אנחנו, אנדרה ואני, הפכנו "זגלמבאים גאים" ומצפים להצטרף אליכם במסע הבא.

מאחלים לכולכם שנה טובה ומתוקה.

נעמי אלטהולץ

And so, after having having done this unforgettable trip (which is much too intense to describe here) we - Andre and I now also became a "PROUD zaglembie" and we are looking forward to joining you on the next trip,

Wishing you all a very happy and sweet new year. Shana towa.

Naomi Altholz

הקבר של אמא

מתוך השורה הראשונה של הקברים, אני שומע את בת דודתי סוזן רוגול קוראת לי. "הנה, מצאתי המצבה." אני מאיץ למקום ואכן זה קברה של סבת. על גביה, מתקן לנרות עם שני נרות שבורים. אני נוגע במצבה, ומבין שאני עומד במקום בו אבי עמד שנה אחרי שנה, עד שעזב את בגדין בפעם האחרונה. סבי גם עמד כאן. אני נוגע במצבה במקום שהם לבטח נגעו, מניח ראשי על גביה. פרץ דמעות נובע מעיני.

אחרים במסע מוצאים גם הם קברים. סבתא של נעמי סטבסקי - אלטהולץ, חיה שרה קבורה שם. בעמדה נוכח קברות סבה וסבתה, ריזל וברוך וולהנדר געתקה נשימתה של טרודי אלבאום גוטסמן. בת דודתי סוזן רוגול מצאה את קברי אחות אביה דבורה יאכט זנדר ובעלה של אחות אבי לאה, ישראל לוי יוסטמן.

רובנו לא היכרנו אחד את רעותו כאשר נפגשנו לראשונה בקרקוב. יש כאלה שלא שוחחו אחד עם חברו לכל אורך המסע. אבל הבנו אחד את האחר, הכרנו אחד את האחר, כשהבטנו האחד באתר ידענו אינטואיטיבית מה הוא חושב. הלכנו באושוויץ, בירקנאו בגדין וסוסנוביץ כמשפחה. כשהילדים והנכדים של יהודים מבגדין וסוסנוביץ הלכנו יחד עם הורינו והורי הורינו, או אולי נכון יותר, הם הלכו איתנו. כשעמדנו ליד קברות הורינו והורי הורינו בבית העלמין של צ'לדג' מילאנו חובה קדושה.

במהלך המסע דיברנו, בכינו יחד, שרנו יחד, לפעמים גם צחקנו יחד. למדנו אחד על האחר וגילינו שרצינו לדעת יותר על משפחותינו, מאין הגענו וגם אחד על האחר. שהותנו בזגלמביה הפכה את העבר, העבר שלנו, מוחשי יותר.

לבסוף, ואולי בחשיבות הגדולה ביותר, מסע זה שהוא מסע של פעם בחיים, נתן לנו הרגשה של קירבה.

מתוך מאמרו של מנחם רוזנזפט על "מסע הזכרון לזגלמביה ביולי אוגוסט 2018"

בבוקר יום שלישי 31.7 התקיים טקס אזכרה בבית העלמין היהודי בצ'לדג' הנמצא בפרברי בגדין, בו מצויים יותר מ-3,000 קברים של יהודים משתי הערים, בהם קברה של סבת. בית העלמין הינו מהיותר שמורים בין בתי העלמין היהודיים בפולין, הודות לעיריית צ'לדג' ואדיבותו של שורד השואה מצ'לדג' המנוח מוניק סטבסקי.

אני רוצה, לא, אני מוכרח, למצוא את הקבר המסוים. סבת, אמו של אבי, אשר נפטרה במגפת שפעת ב-1919 כשאבי היה בן שמונה שנים, קבורה כאן.

מצאתי עצמי מהלך בלהיטות בין שורות ועוד שורות של מצבות בחיפוש אחר קברה. רוב המצבות שבורות, הכיתוב בדרך כלל דהוי ולעיתים אפילו מחוק. אני יודע שמצבתה של סבתי שרדה את מלחמת העולם השנייה. בשנות ה-50 או ה-60 המוקדמות חבר של אבי היה כאן וצילם אותה. נאמר לי שהיא עדיין כאן בקרבת חזית בית העלמין. אבל נקודות הציון שניתנו לי היו כנראה לא מדויקות. במקום שבידי הייתה מצבה אחרת - שוכב שם מישהו אחר.

התבוננתי שמאלה וימינה, שורה לפני ושורה אחרי, אין מצבה של דבורה, בתו של יעקב שפירו, אשתו של מנדל רוזנזפט.

דכאון עמוק אחז בי. אחת הסיבות להשתתפותי במסע היא אמירת "קדיש" על קבר סבת. לא שיערתי עד כמה זה משמעותי עבורי עד שהתברר שאולי זה לא יקרה.

מחשבה אחת הציפה אותי, איך אוכל לומר לאבי שלא יכולתי למצוא את קבר אימו? אבי נפטר לפני 42 שנה. עדיין יש לי הרגשה מכרעת, שאיני יכול, ואסור לי לאכזב אותו, או את עצמי בנושא זה. אני רואה אותו אומר לי "היה דבר אחר שרציתי שתעשה במסע זה ולא יכולת לעשות זאת?" אני ממשיך לחפש, כמעט נבוך, בכיתובים על המצבות, ללא הצלחה. לבי הולם במעין פאניקה ומוצא עצמי קורא שמות שכבר קראתי קודם לכן.

טקס זיכרון בבית העלמין בצ'לדג'

TRINE ELISABETH BRATVOLD LONA

What a journey this has been! We, the children and grandchildren of Sala Brumer, have always known about our Jewish ancestry, of course. Our wonderful grandmother was always there. Polish, Jewish and Norwegian. There was no religion, though. Only this somewhat theoretical knowledge that our grandmother was Jewish, which meant that we were Jewish. Some of us have met Jewish relatives from England and Florida, but there hasn't been much contact with any Jewish society.

This has been a really interesting week for us, meeting all of you, talking and learning, being part of the ceremonies, even eating kosher and listening to the singing. We feel that we have learned a lot more about our ancestry in this week with you, than in a lifetime reading books.

Our grandmother couldn't talk much about what she went through during the war, but we've known a little, both from history books and from grandmother herself. We haven't really understood though, until going to the places she went, with

her (our) people, hearing the stories, meeting other persons who have the same experiences. This journey has really been an awakening for us, on several levels.

We've seen the diversity among our people this week, and we've even found a place of our own in this diversity. We truly hope that we will stay in touch with at least some of you, and that we can join a gathering like this again, because we see that this is an important part of us that has been ignored for too long.

A special thanks to Jeffrey Cymbler, we probably wouldn't have been here this week if it weren't for him. He has helped us tremendously finding family graves, giving information, always just being really nice and helpful.

See you all later Lots of love from Ruth, Elin Hege and Trine

What a journey this has been! We, the children and grandchildren of Sala Brumer, have always known a...

ברכה בארוחת גאלה - 1.8.2018

ידידי ראשי הערים בזגלמביה, אורחינו תושבי זגלמביה, חברי המשלחת מרחבי העולם, מכובדי כולם.

הגענו לזגלמביה ביום א' בערב כדי לסייר בערי המוצא של משפחותינו וכדי לזכור את בני משפחותינו שהושמדו ע"עמלק הנאצי, במהלך מלחמת העולם השנייה.

במשך מאות שנים ישבו בני משפחותינו בתוך קהילות זגלמביה וקיימו קשרים ענפים עם שכניהם הפולנים הנוצריים.

ארגונו המייצג את היהודים יוצאי זגלמביה ברחבי העולם, ומקום מושבו בישראל, חרת על דגלו לחדש את הקשר עם ערי זגלמביה ולהנציח את המוסדות היהודיים אשר היו מרכז החיים של הקהילות היהודיות בזגלמביה, לפני שחרבו.

במשך השנים נוצרו קשרים בין פרטים תושבי זגלמביה החושבים שיש מקום להרחיב את הקשרים איתנו ולטפח את הנצחת אתרי הזכרון של קהילותינו. כמו כן נוצרו קשרים עם רשויות מקומיות בזגלמביה, המשתפות איתנו פעולה בנושאי הנצחה שונים.

אני תקוה, שקשרים אלה יתחזקו ונוכל לעזור אחד לרעותו לבנות גשר בין עמינו ולחדש ימינו כקדם.

דב פניני, יו"ר הארגון
אני מאחל לכולנו צרב מהנה ושמי.

מנחם ליאור (ליור) ז"ל

טקס הסרת הלוט מלוח ההנצחה, בנדן, יולי 2018

נשמעו זמירות ותפילות יהודיות והיידיש נשמעה בכל פינת רחוב. גם העברית החלה להישמע יותר ויותר. אבא היה בן למשפחת ליור, שהיו מראשי הקהילה היהודית בבנדן, תעשיינים, פעילים דתיים וציוניים, ממקימי תנועות הנוער וממנהיגי המחתרת שלחמה בנאצים. חלקם נמנה עם החסידות הגדולה "גור". רובם נספו בשואה.

דמותו ואישיותו המרשימות של אבי וכן עשייתו לטובת הכלל החלו להתעצב פה, בבית זה, פְּסַבִּיבָה יהודית חסידית בה לבלבו ניצני ליבראליזם וציונות.

כילד, אבא היה חבר בתנועת הנוער "גורדוניה". הוא יועד לצאת ללמוד ב"מקווה ישראל" ולהיות חקלאי בארץ ישראל.

אלא ש... המלחמה קטעה את החלומות.

אבא היה בן 11 כשפרצה המלחמה. בתי הספר היהודים נסגרו, ונאסרה פעילות ציבורית יהודית.

גם בימים קשים אלה, המשיכו תנועות הנוער היהודיות לפעול מבתים פרטיים. בני הנוער הציוניים המשיכו לְזַמֵּר משירי ארץ ישראל ולחלום על היום בו יעלו לארץ.

במסגרת זו, פגש אבא נערה יפה בת גילו בשם רותקה לסקה שמאוחר יותר נספתה באושוויץ כמו רבים טובים אחרים מיהודי בנדן.

ששים וְשִׁתִּים שנים מאוחר יותר זימן הגורל לאבא, לקבל לידיו את היומן בו תיעדה רותקה את איימי התקופה הנוראה ההיא, ולהיות זה אשר מֵאֶשֶׁשׁ, כי מסמך היסטורי ואנושי, מרשים ומרגש זה הוא אכן אותנטי.

למפת האתרים היהודיים בבנדן (Jewish monuments and memorial places in Bedzin) נוסף לאחרונה אתר לזכר אבי, מנחם ליאור (ליור) ז"ל, שהיה יו"ר ארגון יוצאי קהילות זגלמביה בפולין עד לפטירתו, בפברואר 2017.

על קיר הבניין בו נולד אבא, נקבע לוח זיכרון המתאר את פועלו בהנצחת זכרם של בני ובנות העיר שנשמדו בשואה, בשימור תרבות ומורשת קהילת בנדן המפוארת וביצירת קשר אחווה בין בני העמים היהודי והפולני.

תודתי ותודת בני משפחתנו נתונה לאדם שידלובסקי, מנכ"ל קרן רותקה לסקה, על יוזמתו להנציח את זכרו של אבא ואת פעילותו בדרך מכובדת שכזו.

מרגש היה לפגוש בטקס הסרת הלוט את חברי משלחת זגלמביה שהגיעו מכל מרחבי העולם לכבד את זכרו של אבא.

מרגש היה למצוא ביניהם כאלה שהכירו אותנו שנים רבות, כמו גם אחרים שפגשו בו לראשונה במסע רק לפני שנתיים וחשו רצון וחובה להיפרד ממנו בטקס זה. ואכן, הדברים שנישאו לזכר אבא הפעימו לב.

התמונות המצורפות וכן מלים להלן שנשאתי בטקס, ממחישות אך במעט את עוצמת האירוע:

מכובדי חברות וחברים יקרים.

בבניין זה נולד אבי, מנחם ליאור-ליור ז"ל, שנפטר לפני שנה וחצי.

אבא הוא נצר למשפחה ענפה שחייתה בבנדן דורות רבים, הם גרו ברחוב זה וברחובות מסביב.

כשאבא נולד פה לפני 90 שנים, כמעט מכל חלון סביבכם

עשייה מבורכת זו, כך האמין, אבא טובה גם לתושבי בנדן היום.

ומכאן קצרה היתה הדרך לרקום מערכת יחסים עמוקה וכנה עם נכדי בנדן ועם ראשי הערים בסביבה, כמו גם עם לא מעט תושבים כאן.

ובנימה אישית, אבא אהוב ויקר שלי, סוד הקסם של אישיותך הקורנת והעשירה הותיר בכלונ, בני משפחה כמו גם חברים ומכרים, זיכרונות, חוויות וטעמים בלתי נשכחים.

הגם שפיסית אינך מבחינתנו - נוכחותך בלבנו נצחית. אתה חלק ממי שאנחנו. ואנו גאים להיות חלק ממה שייצגת.

הימצאותנו בבנדן, היום, אבא, מראה שגם ידידך ואוהבך עדיין זוכרים, מעריכים ומוקירים אותך.

אוהבים ומתגעגעים כולנו.

יצא רגל וכל בני המשפחה

היומן הועבר למשמרת ב"יד ושם" תורגם לשפות רבות והופץ בעולם.

חרף גילו הצעיר, במהלך המלחמה השתתף אבא בפעילויות המחותרת היהודית בבנדן, בין השאר להצלת יהודים.

פעולה חשובה בה השתתף הייתה הצלתו של בחור יהודי, שמעון פרוסט, שמו, שנורה בידי הגרמנים ברגלו, נתפס ואושפז בבית חולים.

חברי המחותרת החליטו לשחררו משם ולהעבירו למקום מבטחים. במבצע כמו בסרטים, בחורה יפיפייה הסיחה את דעת השוטרים, ואילו אבא וחבריו נכנסו לבית החולים הלבישו את שמעון הפצוע בגדי אישה, ושיחררו אותו.

על פעילותו במחותרת קיבל אבא מממשלת ישראל את אות הלוחם בנאצים.

בסוף 1943, היו אבא והוריו בקבוצה האחרונה שעזבה את בנדן והבריחה גבולות אל ארץ ישראל.

בארץ הצטרף לארגון ה"הגנה" ולקח חלק פעיל בלחימה לעצמאות מדינת ישראל.

לאורך חייו היה אבי מצוי בצמתים מרכזיים ורבי השפעה, ותרם רבות למדינת ישראל: כקצין בכיר מאד בחיל האוויר הישראלי, בתפקידים ציבוריים שונים ומגוונים וכן בפעילויות התנדבות למיניהן.

בשנותיו האחרונות עמד בראש הארגון העולמי של יוצאי זגלמביה.

חשוב היה לו להנחיל לדורות הבאים את שהתרחש כאן, בבנדן, בזמן המלחמה ולפניה.

גם ממרחק של אלפי קילומטרים נותרה בליבו של אבא פינה חמה לעיר הולדתו, בנדן.

הוא נָצַר זיכרונות טובים מילדותו שלפני המלחמה הוא הכיר ונָכַר כל פינה בעיר.

וכך, בשנת 2003 עת צעד עם אדם שידלובסקי ברחוב פוטווצ'קיאגו, אבא עצר ליד בית מס' 3 הצביע על דלת עץ רעועה ואמר: פה היה שטיבל מיוחד ביופיו בו התפללתי בילדותי.

ואילו אדם, שמצא שם סתם מחסן עלוב, שקירותיו ותקרתו מתפוררים, הצליח לזהות שרידים של ציורי קיר וסמלים יהודיים, הבין איזה אוצר תרבותי מסתתר שם.

הוא לקח על עצמו לשקם את המקום ולהשיב לו את זוהרו. היום, משמש בית הכנסת "מזרחי" המשוחזר, כאנדרטה חשובה ומדהימה ביופיה לעושרה התרבותי של קהילת יהודי בנדן.

פועלו של אבא מראה עד כמה הוא האמין שכולנו, ישראלים ופולנים, יהודים ונוצרים, מהווים רקמה אנושית אחת המסוגלת ורוצה לקיים אחווה.

הוא הבין ויישם את משמעותה של עשייה משותפת של בני שני העמים לטובת הכרה בחשיבותה של הקהילה היהודית הגדולה שנסמך בבנדן, ובהנצחת זכרה.

מצבה לזכרו של זאב לירון ז"ל בבית העלמין בצ'לדג'.

מצעד שמות הנספים ממשפחות חברי משלחת "מסע הזיכרון" בשורה ליד הסאונה בבירקנאו

קבלת שבת בקראקוב

בשנת 1986 הוחלט להקים ביער קדושי זגלמביה אתר להנצחת יהדות זגלמביה הוא אתר ההנצחה אשר במבוא מודיעים. אתר ההנצחה נחנך בשנת 1988 ביום השואה.

היום שלושים שנה אחרי חנוכת אתר הזיכרון מוציא אני בשם ועד הארגון קול קורא להקמת בית יהודי זגלמביה ומבקש לגייס כספים מתרומות ומקורות אחרים לשם רכישת משכן ליהדות זגלמביה בו נקיים את פעילויות הארגון בעתיד.

אני רואה במפעל זה את גולת הכותרת של פעילות הדור השני בהנהלת הארגון בהמשך לאתר ההנצחה שהיה גולת הכותרת בפעילות הדור הראשון. פעילות זו אמורה להימשך כשלוש שנים ויותר ומשכה תלוי בין השאר בכספים שנוכל לגייס.

מקווה אני שמסע זה אותו אנו מתחילים היום יהיה הדבק המאחד בין יוצאי קהילות זגלמביה החיים ברחבי העולם ובישראל, שיידעו להמשיך במפעל המרשים שהחלו בו הורינו לאחר ששרדו את זוועות מלחמת העולם השנייה.

נדע להמשיך את הדרך אותה התוו לנו הורינו ולפא, להלל ולשבח את יהדות זגלמביה לדורותיה למען לא נשכח מאיין באנו ונדע לאן אנו הולכים.

עם ישראל חי !!!

דב פניני, יו"ר הארגון
ארגון יוצאי קהילות זגלמביה

חברי לוועד העמותה והועדה המארגנת של מסע זה חברי יוצאי קהילות זגלמביה בפולין שהתקבצתם מרחבי העולם צוות המדריכים והלוגיסטיקה של מסע זה מכובדי כולם.

ארגון יוצאי קהילות זגלמביה שם לעצמו כמטרה ראשית לשמר את מורשת יהודי זגלמביה ולהנציח את קהילות זגלמביה אשר חרבו, נהרסו והושמדו ע"י עמלק הנאצי במלחמת העולם השנייה.

במהלך השנה אנו עורכים בישראל טקס יום השואה בהשתתפות כ-1000 איש באתר הזיכרון במבוא מודיעים, טקס "יום השנה" בט' באב לזכר חיסול הגטאות בסוסנוביץ ובנדין, מפגשים בערב ראש השנה וערב פסח להרמת כוסית ולברכת חג שמח, טקס נטיעות בט"ו בשבט הנערך ביער קדושי זגלמביה בו נמצא אתר הזיכרון שלנו מספר מפגשים של בני הדור השני במסגרת קפה זגלמביה ובחנוכה נשף שנת. פעילותינו זו באה לזכור ולהזכיר את השואה מצד אחד ולציין את התקומה מהצד האחר.

אחת לשנתיים שלוש, אנו מוציאים משלחת לערי זגלמביה לקיים את מצוות "זכור את אשר עשה לך עמלק הנאצי" לבקר ולזכור את אתרי המגורים, הלימודים החיים והמוות של יקירינו בני משפחותינו אלה שהושמדו ואלה ששרדו את התופת הבלתי נתפסת.

היום התחלנו במסע זיכרון שהוא גולת הכותרת של פעילותינו בשנת 2018 ומאז הקמת הארגון. מסע שארגונו וביצועו כולו על ידי בני הדור השני לשרודי השואה, אלה שהוריהם שרדו. אלה, שלא היו שם אך התחייבו לשמור ולשמר את זכר הקהילות בזגלמביה ויוצאיהן.

My Grandmother's Grave

By Menachem Rosensaft

On Tuesday morning, July 31, we hold a memorial ceremony at the Jewish cemetery of Czeladź, on the outskirts of Będzin, where there are more than 3,000 graves of Jews from both towns, including my grandmother. The cemetery is one of the best preserved Jewish cemeteries in Poland, thanks to the Czeladź municipality and the generosity of a survivor from Czeladź, the late Moniek Stawski.

I want to find, no, I must find one particular grave. My grandmother, my father's mother, who died in a flu epidemic in 1919 when my father was eight years old is buried here. I find myself walking anxiously through rows and rows of tombstones, looking for her grave. Many of the stones are broken. The inscriptions are often faded, often illegible.

I know my grandmother's tombstone survived World War II intact. In the 1950s or early 1960s, a friend of my father's was here and photographed it. I have been told it is still here, near the front of the cemetery, but the coordinates I've been given for it turn out to be inaccurate. A different name is on the stone in that location-someone else is lying in that spot. I look nearby-to the left, to the right, a row further back, a row further to the front. No stone for Deborah, daughter of Yaacov Szpiro, wife of Mendel Rosensaft.

I begin to be deeply, deeply depressed. One of my reasons for going on this trip is to say Kaddish at my grandmother's grave. I didn't realize quite how much this means to me until it looks like it may not happen. One thought overwhelms me: How can I tell my father that I couldn't find his mother's grave? My father died more than 42 years ago. Still, I have this overwhelming feeling that I cannot, I must not, disappoint him. Or myself, for that matter. I imagine him saying to me, "There was only one thing I wanted you to do on this trip, and you were not able to do it?" I look further, almost frenetically, at the inscriptions on the stones. No success. I feel my heart beating harder. A sense of panic sets in. I look further, and realize I am reading names I already read.

From the very first row of graves, I hear my cousin Susan Rogol calling me. "Here it is. I found it." I literally run over. It is indeed my grandmother's grave. At the top of it, a candelabra with two broken candles. I touch the stone, and realize that I am standing where my father must have stood year after

year, probably until he left Będzin for the last time. My grandfather must have stood here, too. I touch the stone where they probably touched it, resting my head against it. I break into uncontrollable tears. Others on the trip find graves in the Czeladź cemetery as well. Naomi Stawski-Altholz's grandmother Chaya Sara is buried there. Standing in front of the graves of her grandparents, Raisl and Baruch Wohlhander took Trudy Elbaum Gottesman's "breath away." My cousin Susan Rogol found the graves of her father's sister, Deborah Yachet Zander, and my father's sister Leah's husband, Israel Levi Justman.

*****

Most of us did not know one another when we first met in Krakow. Some of us never spoke with one another throughout the entire trip. And yet we understood one another, recognized one another. When we looked at one another, we intuitively knew what the other was thinking. We walked through Auschwitz, Birkenau, Będzin, and Sosnowiec as a family. When the children and grandchildren of Jews from Będzin and Sosnowiec walked to the train stations there, we knew, we felt, that we were somehow walking with our parents and grandparents, or, perhaps more accurately, that they were walking with us. When we stood beside our grandparents' or great-grandparents' graves at the Czeladź cemetery, we were fulfilling a sacred obligation.

During the course of the trip, we talked, cried together, sang together, sometimes even laughed together. We learned about one another, and discovered that we wanted to know more, about our families, about where we came from, and about one another. Being in Zagłębie made the past, our past, seem more real.

In the end, perhaps most importantly, this trip, the journey of a lifetime, gave us a sense of closure.

The above article is excerpted from Menachem Rosensaft's article about the July-August 2018 Journey of Memory to Zagłębie, "My Journey to the Past," Tablet Magazine, August 7, 2018, <https://www.tabletmag.com/scroll/268033/my-journey-to-the-past>

1918-2018 יהודים בפולין: תמונות חיים וזיכרון

השתלמות משותפת לביה"ס ללימודי העם היהודי בבית התפוצות והמרכז האוניברסיטאי לפיתוח אנשי חינוך באוניברסיטת תל אביב.

ימי שני אחת לשבועיים, בין השעות: 16:15-19:45, 60 שעות, תשע"ט 2018-2019

עורכת הסדרה: רבקה אדרת

5.11.18 ● **אל הבית הישן – מבט קולנועי על יהודי פולין** בסרטים נדירים מאוספי המוזיאון – **רבקה אדרת**

 ● **"שכיות זיכרון" – סיפורם של בתי הכנסת מעץ:** מתיעד ומחקר ועד ליצירה מודרנית – **אריאלה אמר**

19.11.18 ● **בין העין הפרטית והעין הציבורית: דברים שסיפר לי אבי, הרב פרופסור דב רפל על ורשה.**

 מפגש עם בנו – ד"ר יואל רפל

 ● **פולין מתבוננת במראה: המאבק הסוער על "האמת ההיסטורית"** – על הדין העכשווי הפוליטי, הציבורי והמשפטי סביב "חוק השואה". מפגש עם העיתונאים **עופר אדרת ("הארץ")** ו**קרולינה פשברוצקה אדרת ("Tygodnik Powszechny")**

10.12.18 ● **ליבי במזרח: מה לדקלים ולטוסי גן עדן בעבודות של צורפים בפולין בשנות ה-20 של המאה שעברה – אריאלה אמר**

 ● **י"ל פרץ: מנהיג תרבותי על סף תקופה חדשה – פרופ' אברהם נוברשטרן**

 ● **סקסים וחיי היום יום בגלויות מצוירות מפולין מראשית המאה ה-20 – פרופ' שלום צבר**

24.12.18 ● **פולין בין שתי המלחמות – אם טובה לכל ילדיה? ד"ר מרקוס זילבר**

 ● **"הפסטיבל לתרבות יהודית" בקרקוב מציון 30 שנה להיווסדו.** הפסטיבל מתקיים מדי שנה מאז 1988 במטרה לקרב בין השטעטל לציון ולקדם דיאלוג בין יהודים ופולנים. מפגש עם מייסד ומנהל הפסטיבל בקרקוב – **יאנוש מאקוך**

7.1.19 ● **"אין לנו תקווה לגאולה לאומית שלמה עד שלא יגאלו את החינוך העברי"** – רשת החינוך **"תרבות"** ומקומה במפעל הציוני – **פרופ' מוטי זלקין**

 ● **בעקבות שמות משפחה – מסע אל המורשת היהודית בפולין.** מפגש עם מנהל אגף מאגרי המידע של המוזיאון – **חיים גיזולי**

- **21.1.19 תנועות הנוער** מהשומר הצעיר ועד השומר הדתי - פרופ' מוטי זלקין
- **"דארטן, וואו מיר לעבען, דארט איז אונזער לאנד!"** (במקום שאנחנו חיים, שם היא ארצנו): הבונד, תנועת ההמונים היהודית סוציאליסטית - ערן טורבניר
- **4.2.19 סמוצ'ה:** ביוגרפיה של רחוב יהודי בוורשה - בני מר
- **"עיקר הגאולה היא שישראל נעשים אגודה אחת",** בין חסידות לפוליטיקה: האדמו"ר מגור כמנהיג חסידי בין שתי מלחמות העולם - דפנה שרייבר
- **18.2.19 הגורל היהודי והקיומי ביצירתו של תדיאוש רוז'ביץ',** מגדולי המשוררים בפולין של אחרי המלחמה - פרופ' רפי וייברט
- **למי שייכת ההיסטוריה של יהודי זגלמביה? על פרוייקט שימור המורשת המקומית:** בין זיכרון לאחריות. מפגש עם נשיאת קרן "ברמה צוקרמנה" בזגלמביה - קרולינה יקובנקו
- **4.3.19 פולין כפי שהיתה: המבט היהודי בצילום - ניסן פרז**
- **"רַבֵּקָה רוקדת טנגו" - על תרבות פופולרית בידיש ובפולנית בין שתי מלחמות העולם - ד"ר מרקוס זילבר**
- **18.3.19 מה בחדשות? עיתונות יהודית תלת לשונית בפולין:** יידיש, עברית, פולנית - פרופ' נתי כהן
- **"גם אני הלכתי מפולין" - על אבות ישורון ושירת הגעגועים לבית הישן - ד"ר רוחמה אלבג**
- **1.4.19 שלוש השכבות בלשונו של עגנון:** "הכנסת כלה" ו"מנוחה" כמקרי בוחן - פרופ' חננאל מאק
- **דער אמת וועגן פאלעסטינע: סופרי יידיש מפולין מבקרים בארץ ישראל - יעד בירן**
- **29.4.19 "למורה החביב שבארץ ישראל":** ילדות יהודית בראי מכתביהם של תלמידים בבתי ספר עבריים בפולין בין המלחמות - פרופ' יעל דר
- **ניצוצות אור בסיפורי ביכורים מאת יצחק בשביס זינגר: "השריד שנותר" - ד"ר בלהה רובינשטיין**
- **13.5.19 גטו ורשה - הסוף - פרופ' חוי בן ששון דרייפוס**
- **יהודים בפולין הקומוניסטית: שורדים, בעלי עמדות מפתח בשלטון, מגורשים - סבר פלוצקר**
- **27.5.19 התליון שהציל נערה משיכחה - האוצרות שמתגלים מתחת לאדמה: על החפירות הארכיאולוגיות בסוביבור - יורם חיימי**
- **יצחק קצנלסון: ממשורר שמחת החיים למקונן השואה - פרופ' אבנר הולצמן**
- **10.6.19 משמרים את האין של יהודי פולין:** הם היו שכנינו ואנחנו לא ידענו דבר...
- **מפגש עם לילי הבר - פורום יוצאי פולין**
- **"שיבותיו של שמעון" - סרטם של סלאבומיר גרינברג וקאטקה רשקה: ההיסטוריון פרופ' שמעון רדליך, שב לאתרי ילדותו ונעוריו ב'בד'ז'ני ובלודז' ומנסה להחיות את עברו באמצעות מראי מקום ושיחות. מפגש עם פרופ' שמעון רדליך**
- **האם "אף אחד לא נשאר"? על בלשות היסטורית, סיפורי מחקר, חיפושי זהות ואיתור קרובי משפחה שנפוצו בכל העולם - גידי פורז**
- **11.6.19 (יום שלישי) מופע אמנותי לסיום סדרת המפגשים**

למידע והרשמה: 03-7457808 דוא"ל: tours@bh.org.il
 עורכת הסדרה: רבקה אדרת טל: 03-7457908 דוא"ל: rivka@bh.org.il

בית התפוצות, קמפוס אוניברסיטת ת"א, שער 2, רח' קלאוזנר רמת אביב www.bh.org.il

Kabalat Shabat in Krekow

Board members of the voluntary association and the convening committee of this journey, members of the Zaglembe World Organization in Poland that have gathered here from the four corners of the earth, the team of counselors and logistics of this journey, and all respected people, The Zaglembe World Organization has set its primary goal to conserve the Zaglembe Jews' heritage and commemorate the memory of Zaglembe Jewish communities that were destroyed and annihilated by the Nazi Amalek during WWII.

Throughout the year we have the Holocaust memorial day with about 1000 participants in the memorial site at Mevo Modi'im; an Anniversary ceremony on Tishabov in memory of the annihilation of the Będzin and Sosnowiec ghettos; evening gatherings for the New Year and Passover and toasting the event and blessings of Hag Sameach; the planting of new trees on Tu Bishvat - mid winter - that is carried out in the Zaglembe Martyrs' forest, where our memorial site is located; a few second and third generation meetings at Café Zaglembe and an annual Hannuka ball.

These activities take place in the attempt to remember and remind us of the holocaust, on the one hand and mark the revival on the other hand. Every few years, we send a delegation to the cities of Zaglembe to perform the Mitzvah of: "Remember what Nazi Amalek has done to you." Visit residential sites, the life and study of our killed dear ones as well as those that made it through the inexplicable hell.

We have started the highlight- this journey - of the entire activity program since we began and our 2018 activities. It is organized and carried out solely by second generation Zaglembe survivors, those whose parents had survived. Those - that hadn't been through the atrocities themselves but are committed to keeping and remembering the Zaglembe communities and their survivors.

Today, 30 years after the construction of the Zaglembe Memorial Site, that was decided upon two year prior to its construction, I declare, on behalf of the board, the building of a Jewish Zaglembe House and call on you to raise funds from various sources to purchase a dwelling for the Zaglembe Jewry in which our future activities will take place.

I view this project as the pinnacle of the second generation's activities, which is expected to be carried out over a period of three or more years, all depending on the funds we can raise. This is a continuation of the first generation achievement of building the Zaglembe memorial; site in Mevo Modi'im.

I hope that the journey we are beginning today will be a cohesive factor between the survivors of the Zaglembe communities that are in Israel and worldwide, that will know how to continue this impressive project our parents had begun after they survived WWII and where we will praise and glorify Zaglembe Jewry and its generations to come so as to remember where we had come from and where we are going.

Long live the Jewish nation.

Dov Pnini, President
Zaglembe World Organization

ארגון יוצאי זגלמביה אכל על מות
חברי וחברות הארגון שהלכו לעולמם
ושולח תנחומים לבני המשפחה.

מי יתן ולא תדעו עוד צער

צבי ימה בן מוטק מרדכי ימה -
בגדן וסוסנוביץ

לולק ליפנר - סוסנוביץ

חנה לנגר - סוסנוביץ

הלן גולד קרמון - בגדן

רחל אבני לבית שלנגר -
דומברובה גורניצ'ה

ראובן אלוני - סוסנוביץ

פליציה פלה זיידן לבית פילצר - סלבקוב

My friends of the Zaglembe communities world wide,

We started a seven day tour to Poland's Zaglembe cities.

It began in Kraków, continued in Auschwitz - Birkenau and ended in the various Zaglembe cities to which a few delegation

members added Warsaw as desert.

The delegation held some 230 people from Australia, the US, Germany, Israel, Norway, France, Canada and Sweden that included 5 first generation survivors, 15 third generation, a few families with three generations, some families with two as well as second generation survivors without their families. The delegation activities included lectures, cultural shows, memorial ceremonies and searching family roots that reached its highlight with memorial marches on the first two days in August from the umschlagplatz in Sosnowiec and the Ghetto Square in Będzin from which our families walked to the train stations where they were loaded onto cattle wagons on the way to Birkenau.

The delegation's major accomplishment was the interaction between its participants, finding family members, sharing stories and above all being introduced to individuals in the group. As Naomi Altholtz (Stavski) wrote to me: "We came as strangers and left as family."

Planning the journey and carrying it out took effort and resources, long hours, friction, arguments, agreements, timetable coordination in Poland and more. Rina Kahan supervised all these with diligence, professionalism and endless dedication with the assistance of Menahem Rosenzaft from New York. Helping them were Organization members Eldad Daphna, Bebes Rachel, Dekel

Haim, Yahalomi Rafi and Shimshon Jashvitz, to whom I extend my gratitude.

We could not have accomplished a successful journey without the gracious help of our Polish friends: Bergier Marchin in Zawiercie, Jakowenko Karolina and Piotr in Będzin, Gliwice and additional cities, Namislow Alexandra, Kempara Monika in Sosnowiec and Adam Szydowski in Będzin, Sosnowiec Sławków and more.

I'd like to mention the cooperation with the local municipalities in Będzin, Zawiercie, Sosnowiec, Sławków and Czeladz that allocated resources that enabled the ceremonies and cultural events in their cities, supplied security and safety services and took part in the events themselves.

I must mention Adam Schidowski's activity in the commemoration of Menahem Lior's name of blessed memory on the wall of the house where late Menahem was born. Lior's widow, Hanka and his daughter Yael, his son-in-law and grandson came specifically for this ceremony.

This journey, marking the 75th year of the annihilation of the ghettos in Sosnowiec and Będzin, is a turning point in the relationship between Zaglembe Jews worldwide and those in Israel. It seems to me that the knot tied between us is the beginning of cooperation between all parts of Zaglembe Jewry in the future.

Now that we feel the close and intimate bond between us, we will continue the journey of sharing the values and life we got from Zaglembe, together.

I bless all of us for a good year to come,

Dov Pnini, President
Zaglembe World Organization

הנצחה ביד הזיכרון

כל המעוניין להנציח את שמות יקיריו ביד הזיכרון לקדושי זגלמביה במודיעין, אנא העבירו את השמות אל שמשון ישיבץ
טל: 052-5469-888
נא לציין הנצחה -
דוא"ל: jshimshon@gmail.com

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that were perished during the Shoa. One engraved line of commemoration in black marble cost 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones may contact:
jshimshon@gmail.com

קפה זגלמביה

מעת לעת נפגשים בני הדור השני והשלישי
למפגש רעים והרצאה
הודעה על המפגש נשלחת בדוא"ל

לפרטים נוספים: רחל בבס Rachel.bebes@gmail.com

דמי חבר לשנת 2018

הפעילות הרבה של הארגון מחייבת הוצאות כספיות בלתי מבוטלות. הכיסוי הכספי העיקרי בא מדמי חבר העומדים השנה על 150 ש"ח. כל תרומה נוספת תתקבל בברכה.
את דמי החבר ניתן לשלם:

- ישירות לחשבון הבנק: לזכות "ארגון יוצאי זגלמביה", בנק לאומי, סניף 783 הרצליה, מס' חשבון: 34600/62
לאחר התשלום יש לשלוח העתק מההעברה לפקס: 03-6771542 או למייל rachel.bebes@gmail.com
על מנת שנוכל להוציא קבלה.
- באמצעות הדואר בצ'ק לפקודת ארגון יוצאי קהילות זגלמביה, ת"ד - 7799, רמת גן 5217701
אנא, שלמו את דמי החבר כדי שנוכל להמשיך בפעילות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בכם!

אביב לניצולי בשואה

עמותת אביב לניצולי השואה נוסדה בשנת 2007 במטרה להבטיח את מיצוי זכויותיהם של ניצולי השואה בישראל.
העמותה מעניקה יעוץ וליווי אישי לניצולי השואה בנושא מיצוי זכויות ללא תשלום, במטרה לסייע לניצולי השואה לקבל את הזכויות המגיעות להם על פי חוק ולהבטיח שיפור משמעותי במצבם הכלכלי.
שירותי העמותה בקהילה ניתנים בחינם בתוך אמונה כי ניצולי השואה זכאים לקבל את מלוא זכויותיהם מבלי שיגבו מהם תשלום, עמלה או דמי חבר.
טלפון: 072-2424404 דוא"ל: info@avivshoa.co.il

לתרומות: ארגון יוצאי זגלמביה

בנק לאומי, סניף הרצליה מס' 783,
חשבון מס' 34600/62

Zagłębie World Organization,
23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For Contributions: Bank Leumi of Israel,
branch No. 783,
account No. 34600/62

עריכה, עיצוב והדפסה: דפוס קוניאק, ת"א

כתובתנו: רחוב פרישמן 23, תל אביב 6356109, **מייל מנהל אתר האינטרנט:** admin@zeglembie.org
שומרים על קשר: עדכונים אתר - www.zeglembie.org, **ובפייסבוק** - "דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה"

